

شناسایی معضلات فرهنگی - اجتماعی حاشیه‌نشینی و ارائه مدل (مورد مطالعه: منطقه حصه شهر اصفهان)

نجمه شریعتی^۱، نرگس عطریان^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد، برنامه‌ریزی فرهنگی، دانشگاه آزاد اسلامی، شاهین‌شهر، ایران

^۲ استادیار گروه مدیریت فرهنگی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شاهین‌شهر، شاهین‌شهر، ایران

چکیده

هدف این پژوهش، شناسایی معضلات اجتماعی و فرهنگی بافت حاشیه‌ای شهر اصفهان (مورد مطالعه حصه) به منظور ارائه مدل بود. این تحقیق از نظر هدف پژوهش، کاربردی است که با استفاده از روش (کیفی) انجام شد. جامعه آماری شامل خبرگان حوزه فرهنگی کارکنان منطقه حصه (شهرداری، شورای شهر، پژوهش سراهای منطقه حصه) در سال ۱۴۰۲ بود. روش گردآوری داده‌ها مصاحبه عمیق نیم ساختار یافته بود که به منظور مصاحبه از نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد و در نهایت ۱۲ مصاحبه انجام شد. در این بخش روش کدگذاری داده‌ها از نوع باز، محوری و انتخابی استفاده شد و در مرحله کدگذاری اولیه تعداد ۱۹۸ کد شناسایی شد و در نهایت در کدگذاری گزینشی منجر به ارائه یک مدل برخوردار شده از داده‌های تجربی شد. نتایج بخش کیفی مضامین کلیدی در بخش‌های معضلات اجتماعی- فرهنگی ۱۸ مضمون شامل مشکلات کالبدی، فقر فرهنگی، محرومیت از ثروت، کمبود سرانه فضای آموزشی، کمبود سرانه فضای درمانی، کمبود سرانه فضای فرهنگی، محیط آلوده، اتباع، کودکان کار، مشکلات اعتیاد، کمبود مراکز تأمین امنیت، کمبود مراکز تفریحی- ورزشی، خشونت‌ها، فقر اقتصادی، کمبود آموزش، مشکلات فضا، کمبود مراکز خیریه، مشکلات خانواده مشخص شد و از بین نتایج مشکلات کالبدی با ۱۴/۴۰ درصد بیشترین رتبه و محرومیت از ثروت کمبود مراکز خیریه با ۲/۲۰ کمترین رتبه را به خود اختصاص داده‌اند. بنابراین شکل‌گیری پدیده حاشیه‌نشینی مسائل مختلفی را با خود به همراه دارد که فقط محدود به مناطق حاشیه‌نشین نشده و حتی باعث تأثیر در کل یک شهر می‌شوند، به‌گونه‌ای که پیامد آن بروز انواع ناهنجاری‌ها در زمینه شهرنشینی است و نیاز است مورد توجه ویژه قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی: معضلات، اجتماعی، فرهنگی، حاشیه‌نشینی.

۱- مقدمه

تحولات نشأت گرفته از ظهور جوامع مدرن که با رشد سریع شهرنشینی همراه بوده است، به ظهور الگویی از شهری شدن در قالب پیدایش حاشیه‌ها منجر شده است، هرچند پیشینه حاشیه‌نشینی به درازای عمر شهرنشینی است (نقدی و صادقی، ۱۳۸۵). حاشیه‌نشینی در حال حاضر یکی از مهم‌ترین مشکلات است، اما چالش‌های دیگری برای بسیاری از شهرهای بزرگتر وجود دارد (کریستوفیک و همکاران، ۲۰۱۷). پدیده حاشیه‌نشینی پدیده‌ای شهری است که با توجه به رشد شهرنشینی بی‌رویه در جهان، ایران و وجود مهاجرت‌های روستا شهری شکل گرفته و گسترش یافته است، حاشیه‌نشینی به عنوان برهم زننده تعادل فیزیکی شهرها، نشان‌دهنده توسعه ناموزون شهری و منطقهای است و دغدغه بسیاری از متخصصین شهری، جامعه‌شناسان، معماران و غیره است (علیزاده اقدم و محمدا مینی، ۱۳۹۱). حاشیه‌نشینی در حال حاضر تقریباً در تمام نقاط جهان تأثیرگذار است و با مشکلاتی مواجه است، اما ساختارهای فضایی و شدت این فرآیند متفاوت است (گرتن و همکاران، ۲۰۱۹). حاشیه‌نشینی در منطقه کلان شهرها تغییرات بسیار سریعی را به وجود می‌آورد (استراسر و همکاران، ۲۰۱۸). که ممکن است در هر سه رکن اصلی پایداری، یعنی اقتصادی، زیست محیطی و اجتماعی مشکلاتی ایجاد کند (کوچ و همکاران، ۲۰۱۹). بخش مشکل ساز این است که با حفظ توسعه اقتصادی، کاهش مصرف اضافی زمین بسیار مشکل است. (اسپوزیتو و همکاران، ۲۰۱۸)

در مقیاس جهانی، حاشیه‌نشینی از نظر زمانی نسبتاً سریع اتفاق می‌افتد، که اغلب منجر به تغییرات نسبتاً سریع در جوامع جانوری و گیاهی مختلف به دلیل مداخلات انسانی می‌شود. بنابراین، تغییراتی در منطقه ایجاد می‌شود، که ممکن است باعث ایجاد تغییراتی شود که معکوس کردن آنها بسیار دشوار است، به عنوان مثال، از نظر تنوع، فراوانی و ترکیب کلی جامعه (اسپنس بولیو و همکاران، ۲۰۱۹) و ساختار زنجیره‌های غذایی فردی (هولگرسون و همکاران، ۲۰۱۸) حاشیه‌نشینی همچنین به طور گسترده‌ای بر جریان‌های آب و اکوسیستم تأثیر می‌گذارد و هر چه منطقه پرجمعیت‌تر باشد، بازسازی آن دشوارتر و پرهزینه‌تر است. جریان‌های آب (برنهارت و همکاران، ۲۰۰۷) در فرآیند حاشیه‌نشینی، وابستگی به حمل‌ونقل خودروی فردی همیشه به طور قابل توجهی افزایش یافته است (کان، ۲۰۰۰) حاشیه‌نشینی همچنین می‌تواند ویژگی‌های خاص منظر تکامل تاریخی را مختل و تغییر دهد (فتاتان، ۲۰۱۹) در فرآیند حاشیه‌نشینی، جمعیت اغلب در حاشیه شهرها در حال افزایش است (سالواتی و همکاران، ۲۰۱۷) حاشیه‌نشینی به عنوان عدم تعادل فضایی توزیع جمعیت، مشکلات متعددی را برای کشورها به وجود می‌آورد. و باعث بروز ناهنجاری‌هایی در شهرها می‌شود. این پدیده در بعضی از جوامع، معلول کشش طبیعی قطب‌های صنعتی، شغلی، رفاهی و اداری و در بعضی دیگر از جوامع، بیکار و فقر عامل آن است. در ایران هم شهرنشینی با روندی سریع و شتابان همراه بوده و این رشد شتابان، مسائل زیادی برای شهرهای بزرگ بدنبال داشته است. این شرایط در کشورهای رو به توسعه از جمله کشور ما، شرایط بحرانی تری به خود گرفته، و همین روند، مهاجرت‌های وسیعی را در پی داشته است. (سرور و همکاران، ۱۳۹۴) حاشیه‌نشینی و یا به تعبیری دیگر کانونهای خود انگیخته بخش جدایی ناپذیری از زندگی در شهرهای ایران به شمار می‌رود، به طوری که ظهور پدیده حاشیه‌نشینی در ایران را که ریشه در سالهای ۱۳۴۰ تا ۱۳۵۰ دارد ناشی از عوامل: سرمایه داری وابسته (سوداگر)، اصلاحات ارضی، افزایش سریع قیمت نفت می‌داند. (صالحی امیری و خدائی، ۱۳۹۰)

حاشیه‌نشینی از ویژگی‌های جدائی ناپذیر رشد شهری ایران است که در سالیان اخیر به دلیل افزایش مطالبات اجتماعی در این مناطق و با توجه به تجربه چند دهه گذشته بیشتر مورد توجه محققان و کارشناسان واقع شده است. تجربه نشان می‌دهد که چاره‌ای جز ادغام واقعی این نواحی در درون نظام‌های شهری نداریم، مدل‌های بهسازی مداخله در حاشیه باید بر بکارگیری ملاحظات مبتنی بر نیازهای اساسی اجتماعی و اقتصادی برای جذب حاشیه‌ها در سبک زندگی شهری تأکید نمایند. (مویتر، ۱۹۹۱) بر اساس برآورد مرکز اسکان بشر سازمان ملل متحد، سکونتگاه‌های غیررسمی، پدیده‌ای است که بیش از ۵۰ درصد ساکنان شهرهای کشورهای کم درآمد و ۲۰ درصد ساکنان کشورهای میان درآمد را به خود اختصاص داده است. (شیه و همکاران، ۲۰۱۱) و پیش بینی می‌شود در ۳۰ سال آینده (سال ۲۰۴۰ میلادی) تعداد حاشیه‌نشینان به دو میلیارد نفر برسد.

(نقدی و زارع، ۱۳۸۹) در چنین شرایطی شهرها در کشورهای در حال توسعه به شکل تأسّف باری مکان تمرکز فقر شده و به مرور تعداد زیادی از فقرا به حاشیه رها رانده می‌شوند که در آنجا نیز با مشکلات جدیدی برخاسته از شرایط محیطی روبرو می‌شوند. (هال و پریفر، ۲۰۰۰) شروع این پدیده در ایران تقریباً به دهه ۴۰ و خصوصاً پس از اصلاحات اراضی بازمی‌گردد، که سبب شد مهاجرت روستا-شهری افزایش یابد. این در حالی است که پس از وقوع انقلاب نیز بر اثر تحولات صورت گرفته در این مقطع، شروع جنگ عراق علیه ایران و تداوم سیاست تمرکزگرایی به تداوم شهرنشینی بی‌رویه و به تبع آن افزایش حاشیه‌نشینی در شهرها و به ویژه شهرهای بزرگ منجر شد. (علیزاده اقدم و محمدامینی، ۱۳۹۱) در ایران طبق سرشماری سال ۲۰۱۵ وزارت بهداشت در سراسر کشور تعداد ۱۰/۲۸۰/۲۷۰ نفر در مناطق حاشیه‌نشین می‌زیسته‌اند که در ۷۰۰ منطقه سکونتگاهی غیر رسمی در حال گذراندن زندگی هستند. در زیر مجموعه ی دانشگاه علوم پزشکی تبریز طبق این سرشماری ۵۰۵/۶۵۶ نفر وضعیت حاشیه‌نشینی بوده‌اند. (صیاری و همکاران، ۱۳۹۶) مجموعه پژوهشهای دهه اخیر در ایران اشاره می‌کنند که وضعیت کالبدی سکونتگاههای حاشیه‌ای در ایران در مقایسه با سایر کشورهای توسعه نیافته به دلیل درآمدهای نفتی بهتر بوده (امانپور، ۱۳۸۴) اما پیش بینی می‌شود چنانچه شرایط اقتصادی به شکل کنونی ادامه یابد، در آینده ای نزدیک شمار ساکنان اجتماعات غیررسمی از چندین میلیون نفر فراتر رفته و چهره شهرها را دگرگون می‌کند. (پیران، ۱۳۸۱) جهان به سرعت در حال گسترش زندگی شهری است. در حال حاضر، سرعت رشد شهرنشینی در کشورهای در حال توسعه، بیشتر از کشورهای توسعه یافته است. در ایران نیز شهرنشینی با روندی سریع و شتابان همراه بوده و این رشد شتابان، مسائل و معضلات زیادی برای بدنیا داشته است. (مبارکی و اکبری، ۱۳۹۳) با توجه به مطالب بیان شده سکونتگاه غیررسمی به عنوان یک چالش عمده اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و غیره، دامنگیر بسیاری از شهرهای جهان، به ویژه شهرهای کشورهای در حال توسعه می‌باشند. با وجود اینکه پژوهشهای زیادی در حوزه حاشیه‌نشینی انجام شده است، اما بررسی‌ها نشان می‌دهد اختلاف نظر درباره حاشیه‌نشینی، انواع آن و تجربه شهروندان و ساکنان درباره زندگی در این مناطق بسیار متفاوت است. امروز حاشیه‌نشینی در کلانشهرها به چالشی بزرگ برای دستگاه‌های تصمیم‌گیر تبدیل شده است. این پدیده نامبارک اجتماعی حاصل بسیاری از مولفه‌ها از جمله توزیع ناموزون منابع اقتصادی، آموزشی، بهداشتی و درمانی و غیره در مناطق مختلف کشور است. بنابراین شناسایی معضلات اجتماعی و فرهنگی بافت حاشیه‌ای شهر اصفهان (مورد مطالعه حصه) از اهمیت ویژه ای برخوردار است و در این پژوهش به آن پرداخته شده است تا از ریق راهکارهای مناسب از معضلات موجود کاشته شود.

۲- ادبیات تحقیق

حاشیه نشینی، اغلب مفهومی با دامنه کاربردی وسیع و ابهام آمیز است. اما به رغم ابهام در مفهوم عام حاشیه نشینی، حاشیه نشینی شهری از ابعاد عینی صریحی برخوردار بوده، زیرا معیارهای نمادین آن یعنی بدمسکنی و تمرکز فقر به وضوح بازنمایی می‌شود. بنابراین در ذیل به موارد مهم در این زمینه پرداخته شده است.

۲-۱- مفهوم حاشیه نشینی

حاشیه نشینی شهری یا زاغه نشینی اصطلاحی است که به محله های مسکونی غیر متعارف و متداول شهری اطلاق می‌شود. در واقع ساختمان یا بخشی از شهر که در آن ویرانی و نارسایی عرضه خدمات درمانی، تراکم زیاد جمعیت در واحدهای مسکونی، فقدان آسایش لازم و خطرات ناشی از عوامل طبیعی نظیر سیل دیده می‌شود، می‌تواند به عنوان زاغه یا منطقه زاغه نشین معرفی گردد از این رو می‌توان محله های فاقد تجهیزات شهری (آب، برق، مدرسه، درمانگاه، نارسایی وسایل حمل و نقل عمومی و مانند آن) را در ردیف مناطق زاغه نشین طبقه بندی کرد. حاشیه نشینی در شهرهایی که پذیرای جمعیت اضافی در بافت اصلی خود نیستند رشد می‌کند و عده کثیری از مهاجران با سکونت در زاغه های اطراف شهرها به کارهای غیر تولیدی کشانده می‌شوند. بی شک نشانه اساسی این اشتغال کاذب، عدم تخصص بسیار اندک آنان است (ستوده، ۱۳۸۴: ۶۳).

در واقع، محله های حاشیه ای، زاغه نشین، آلونک نشین، کپر نشین و... بخش های مورد غفلت واقع شده ای از شهر هستند که شرایط زندگی و مسکن در آنجا به شدت پایین و نامناسب است (درویشی گلشن، ۱۳۹۳). حاشیه نشینی یا زاغه نشینی اصطلاحی است که به محله های مسکونی غیر متعارف و متداول شهری اطلاق می شود. در واقع ساختمان یا بخشی از شهر که در آن ویرانی و نارسایی عرضه خدمات درمانی، تراکم زیاد جمعیت در واحدهای مسکونی، فقدان آسایش لازم و خطرات ناشی از عوامل طبیعی نظیر سیل دیده می شود، می تواند به عنوان زاغه یا منطقه زاغه نشین معرفی گردد از این رو می توان محله های فاقد تجهیزات شهری (آب، برق، مدرسه، درمانگاه، نارسایی وسایل حمل و نقل عمومی و مانند آن) را در ردیف مناطق زاغه نشین طبقه بندی کرد (جلودار، ۱۳۹۷). حاشیه نشینی به نوعی شیوه زندگی اطلاق می شود که نسبت به سه شیوه رایج زندگی یعنی شهری، روستایی و ایلاتی متفاوت بوده و با ویژگی های اجتماعی و اقتصادی مخصوص بده خود، بافدت فیزیکی و فرهنگ معینی را به وجود می آورد (عابدین درکوش، ۱۴۰۱) به طور کلی حاشیه نشینی اصطلاحی است که به محله های مسکونی غیرمتعارف اما در اکثر مناطق بسیار متداول شهری اطلاق می شود (شاطریان و اشنویی، ۱۳۹۲).

۲-۲- علل حاشیه نشینی

به طور کلی حاشیه نشینی نتیجه مهاجرت توده ای و رشد انفجاری جمعیت، تبعیض و نبود تعادل و عدالت در عرصه سرزمینی، ضعف ساختاری در بنیادهای اقتصادی و وجود مازاد نیروی فعال اقتصادی و بالا بودن نرخ بیکاری و... در جامعه است و علل آن را می توان بر اساس دیدگاه های زیر تحلیل کرد:

دیدگاه مبتنی بر عوامل رانشی و کششی مبدأ و مقصد: بر اساس این دیدگاه دافعه و جاذبه ناشی از شکاف درآمدی و رفاهی مبدأ و مقصد، مبنای حرکت و جابجایی جمعیت و در نهایت حاشیه نشینی می شود؛ دیدگاه مبتنی بر علل رکودی: در این دیدگاه بر تأثیرگذاری نابسامانی اقتصادی و افزایش رکود و نبود اشتغال بر مهاجرت و حاشیه نشینی بیشتر تأکید می شود؛ دیدگاه مبتنی بر تغییرات ساختاری: براساس این دیدگاه؛ تغییرات ساختاری در بنیادهای اجتماعی فضایی جوامع در اثر بسط روابط سرمایه داری و نوگرایی شهرمحور، عامل اصلی مهاجرت و جابه جایی های بزرگ جمعیتی و حاشیه نشینی است؛ دیدگاه مبتنی بر تعادل کارکردی: بر اساس این دیدگاه، حاشیه نشینی پاسخ طبیعی جامعه نبود تعادل در نظام اجتماعی- فضایی و نبود تعادل مناطق بوده و در واقع، حاشیه نشینی فرایندی طبیعی برای ایجاد تعادل مجدد در جامعه است؛

دیدگاه مبتنی بر ناموزونی نظام شهری و پدیده تقدم شهری: بر اساس این دیدگاه ناموزونی نظام شهری و تمرکز و تراکم بخش اعظم امکانات در شهرهای مقدم و مسلط، زمینه ساز مهاجرت و حاشیه نشینی است؛ دیدگاه های مبتنی بر از تحلیل رفتن ایمنی و امنیت: این دیدگاه، بر از بین رفتن زیرساخت های توسعه و یا کاهش امکان معیشت در مناطقی که دچار فجایع ناشی از مخاطرات انسانی و طبیعی تأکید می شود و نبود ایمنی و امنیت برای زندگی و فعالیت را عامل مهمی در شکل گیری مهاجرت های توده ای و حاشیه نشینی است (ابراهیم زاده و همکاران، ۱۳۸۳)

۲-۳- انواع حاشیه نشینی

در یک نوع طبقه بندی، به محل اولیه سکونت اولیه فرد حاشیه نشین توجه می شود از این نظر حاشیه نشین را به سه دسته بومی، غیر بومی داخلی و دوگانه تقسیم بندی کرد .

- **حاشیه نشینی بومی:** شامل آن دسته از حاشیه نشینان است غیره مهاجرند بدین معنا ه از بدو تولد در این منطقه حاشیه نشین سکنی داشته اند. البته بیشتر این افراد نسل دوم، مهاجرانند .
- **حاشیه نشینی غیر بومی داخلی:** شامل مهاجرانی است که از روستا ها و شهرهای دیگر به این منطقه کشیده شده اند.
- **حاشیه نشینی دوگانه:** این نوع حاشیه نشینی افرادی را شامل می شود که از کشورهای دیگر به این مناطق آمده اند. حاشیه نشینی از دیدگاهی دیگر به دو دسته حاشیه نشینی آشکار و پنهان تقسیم می شود.

- **حاشیه نشینی آشکار:** در این نوع حاشیه نشینی فرد خود به تفاوتش با مردم داخل شهر واقف است، این نوع حاشیه نشینی به ویژه در تفاوت های نژادی هویداست .
- **حاشیه نشینی پنهان:** در این نوع حاشیه نشینی فرد به رغم تفاوتش بیشتر در زمینه های اجتماعی، فرهنگی با مردم داخل شهر خود را متفاوت نمی داند. یعنی فرد حاشیه نشین خود به وضعیتش واقف نیست (قربانی و همکاران، ۱۳۸۵).

۳- روش تحقیق

تحقیق حاضر از نظر هدف پژوهش، کاربردی است که با استفاده از روش تحقیق کیفی انجام شد. مشارکت کنندگان در این پژوهش در این تحقیق تعداد ۱۲ نفر از خبرگان حوزه فرهنگی کارکنان منطقه حصه (شهرداری، شورای شهر، پژوهش سراهای منطقه حصه) به عنوان جامعه آماری با استفاده از روش هدفمند انتخاب شدند. روش گردآوری داده‌ها در این پژوهش مصاحبه عمیق نیم ساختار یافته بود. در روش نظریه برخاسته از داده‌ها، استراوس و کوربین (۱۹۹۸) در این تحقیق از مصاحبه عمیق و مصاحبه نیمه ساختار یافته عنوان ابزار جمع‌آوری داده‌ها استفاده شد. هدف از انجام مصاحبه‌ها فهم و تبیین معضلات فرهنگی و اجتماعی منطقه حصه شهر اصفهان بود. از این رو، بیش‌تر مصاحبه‌ها در محل کار افراد ترتیب داده شد. در این مطالعه، جمع‌آوری داده‌ها تا مرحله اشباع نظری مقوله‌ها و به بیان واضح‌تر، تا جایی که امکان دستیابی به داده‌های جدیدتر فراهم نباشد، ادامه یافت. متوسط زمان انجام هر مصاحبه بین ۴۰ تا ۵۰ دقیقه بود.

جدول (۱) مشخصات مشارکت کنندگان در پژوهش

شرکت کننده	سن	جنسیت	رشته تحصیلی	مدرک تحصیلی	سابقه کار	وضعیت تاهل
۱	۳۸	مرد	کارشناسی ارشد	حقوق	۱۴	متاهل
۲	۴۰	مرد	کارشناسی	روابط عمومی	۱۳	متاهل
۳	۴۴	زن	کارشناسی ارشد	رسانه	۱۹	مجرد
۴	۵۲	زن	کارشناسی ارشد	مدیریت فرهنگی	۲۳	مجرد
۵	۴۵	زن	کارشناسی ارشد	حسابداری	۱۸	متاهل
۶	۴۴	زن	کارشناسی ارشد	مدیریت دولتی	۱۷	متاهل
۷	۳۸	مرد	کارشناسی ارشد	امور فرهنگی	۱۸	متاهل
۸	۵۱	مرد	دکتر	مدیریت دولتی	۲۴	متاهل
۹	۳۹	مرد	دانشجوی دکترا	مدیریت فرهنگی	۱۴	متاهل
۱۰	۳۶	مرد	کارشناسی ارشد	مدیریت اجرایی	۱۰	متاهل
۱۱	۳۷	زن	کارشناسی	روابط عمومی	۱۵	مجرد
۱۲	۴۱	مرد	کارشناسی ارشد	برنامه‌ریزی شهری	۲۰	مجرد

تحلیل داده‌ها در این تحقیق با استفاده از روش کدگذاری انجام شد.

کدگذاری باز: کدگذاری باز پس از مصاحبه و مکتوب کردن آنها به صورت دستی صورت گرفت. پژوهشگر هر مصاحبه را چندین بار بررسی کرد. در این تحقیق، واحد تحلیل پاراگراف بوده است. این بدان معناست که متن مصاحبه‌ها ابتدا پیاده شده و پس از حذف گفته‌های نامرتب با موضوع تحقیق، اطلاعات در قالب دهها پاراگراف دسته بندی شدند.

کدگذاری محوری: در کدگذاری محوری یکی از مقوله‌های کدگذاری باز به عنوان مقوله یا پدیده اصلی انتخاب می‌شود و در مرکز فرایند قرار می‌گیرد و سپس سایر مقوله‌ها (زیرمقوله‌ها) به آن ربط داده می‌شود.

کدگذاری انتخابی: کدگذاری انتخابی دو مرحله کدگذاری پیشین را با یکپارچه‌سازی و پالایش مقوله‌ها در چارچوبی نظری تکمیل نمود. نهایتاً در مرحله بعد درصد و فراوانی و رتبه مربوط به هر کد نهایی استخراج شد. که همه این مراحل به صورت دستی انجام شد.

۴- یافته‌های تحقیق

فرایند تحلیل مضمون منجر به استخراج ۱۹۸ مضامین شده که پس از کدگذاری های اولیه، کدهای محوری نهایتاً نتایج زیر به دست آمد.

جدول (۲) گزینش کدهای محوری، فراوانی پاسخ متخصصین و مشخص کردن مضمون های اصلی

مضمون های اصلی	تکرار (فراوانی)	مضمون فرعی	نظر شما در مورد معضلات اجتماعی و فرهنگی حاشیه‌نشینان منطقه حصه شهر اصفهان چیست؟
مشکلات کالبدی	۱۳	۳- وضعیت نامناسب سکونت	۳- وضعیت نامناسب سکونت
		۵- نازیبایی هر شهر	۵- نازیبایی هر شهر
		۷- کارتون خوابی	۷- کارتون خوابی
		۱۱- ضایعات فروشها	۱۰- خرید و فروش مواد مخدر
		۲۴- خرید و فروش ضایعات	۱۱- ضایعات فروشها
		۲۹- کارتون خواب	۱۲- دعوای خیابانی
		۴۵- خانه‌های فساد	۱۶- سطح زندگی پایین
		۹۷- کارتن خوابی به ویژه زنان	۱۷- معضلات اقتصادی
		۱۰۰- کارگری ودست فروشی	۱۸- کمبود سرانه‌های فرهنگی
		۱۱۴- کارتون خواب	۲۰- کمبود سرانه های سلامت
		۱۱۶- ضایعات فروشها	۲۴- خرید و فروش ضایعات
		۱۵۲- کارتون خوابی	۲۵- خرید و فروش مواد مخدر
		۱۷۱- کارتن خواب ها	۲۶- اتباع خارجی
فقر فرهنگی	۳	۵۴- مشکلات فرهنگی	۲۷- کودکان کار
		۷۳- فقر فرهنگی	۲۹- کارتون خواب
		۱۰۴- فقر فرهنگی	۳۴- کمبود مدرسه
محرومیت از ثروت	۲	۱۶- سطح زندگی پایین	۳۶- کمبود فرهنگسرا
		۱۷- معضلات اقتصادی	۳۷- کمبود مراکز درمانی
کمبود سرانه فضای آموزشی	۳	۳۴- کمبود مدرسه	۳۸- کمبود کلانتری
		۴۲- فضای آموزشی	۳۹- وجود قومیت‌های مختلف
		۶۷- نبود سرانه مناسب فضای آموزشی	۴۰- کمبود فضای تفریح و نشاط
کمبود سرانه فضای درمانی	۳	۲۰- کمبود سرانه های سلامت	۴۲- فضای آموزشی
		۳۷- کمبود مراکز درمانی	۴۴- خرید و فروش مواد مخدر
		۶۸- نبود سرانه فضای بهداشتی	۴۵- خانه‌های فساد
کمبود سرانه فضای فرهنگی	۴	۱۸- کمبود سرانه‌های فرهنگی	۴۶- حضور اتباع غیرقانونی
		۳۶- کمبود فرهنگسرا	۴۸- خشونت‌های فیزیکی
		۷۲- محرومیت از امکانات فرهنگی	۴۹- خشونت‌های کلامی
		۱۲۰- نبود امکانات فرهنگی	۵۲- فقر اقتصادی
محیط آلوده	۳	۱۰- خرید و فروش مواد مخدر	۵۴- مشکلات فرهنگی
		۱۲- دعوای خیابانی	۵۹- فقر
		۲۵- خرید و فروش مواد مخدر	۶۲- کودکان کار

اتباع	۵	۲۶- اتباع خارجی ۳۹- وجود قومیت‌های مختلف ۴۶- حضور اتباع غیرقانونی ۹۹- مهاجرت اتباع ۱۵۴- مهاجرین داخلی و خارجی	۶۷- نبود سرانه مناسب فضای آموزشی ۶۸- نبود سرانه فضای بهداشتی ۷۱- محرومیت از حداقل ترین امکانات رفاهی ۷۲- محرومیت از امکانات فرهنگی ۷۳- فقر فرهنگی ۷۷- فقر معیشتی ۸۲- اعتیاد ۸۴- ایجاد بسترهای ورزشی و تفریحی ۹۱- وسعت زیاد منطقه ۹۳- زمین های بایر وسیع ۹۴- کوکان کار ۹۵- اعتیاد به مواد مخدر ۹۶- توزیع مواد مخدر ۹۷- کارتن خوابی به ویژه زنان ۹۹- مهاجرت اتباع ۱۰۰- کارگری ودست فروشی ۱۰۱- مواد مخدر ۱۰۴- فقر فرهنگی ۱۰۵- نبودن ارگان‌های مناسب پاسخگو و اجرا کننده ۱۰۸- NGO ها ۱۰۹- مجموعه‌های خیریه ایی ۱۱۳- اعتیاد ۱۱۴- کارتون خواب ۱۱۵- بزهکاری و درگیری ۱۱۶- ضایعات فروش‌ها ۱۱۸- کمبود سرانه آموزش با کیفیت ۱۱۹- بدترین معلم‌ها و آموزش‌ها ۱۲۰- نبود امکانات فرهنگی ۱۲۱- نبود امکانات ورزشی ۱۲۴- عدم امنیت و آرامش ۱۲۵- اراذل و اوباش ۱۲۶- امنیت ۱۲۷- کلانتری
کودکان کار	۳	۲۷- کودکان کار ۶۲- کودکان کار ۹۴- کوکان کار	
مشکلات اعتیاد	۱۲	۲۵- خرید و فروش مواد مخدر ۴۴- خرید و فروش مواد مخدر ۸۲- اعتیاد ۹۵- اعتیاد به مواد مخدر ۹۶- توزیع مواد مخدر ۱۰۱- مواد مخدر ۱۱۳- اعتیاد ۱۵۱- توزیع مواد مخدر ۱۵۶- مواد مخدر ۱۶۰- اعتیاد ۱۶۸- خرید و فروش مواد ۱۷۲- تامین مواد	
کمبود مراکز تأمین امنیت	۶	۳۸- کمبود کلانتری ۱۰۵- نبودن ارگان‌های مناسب پاسخگو و اجرا کننده ۱۲۴- عدم امنیت و آرامش ۱۲۵- اراذل و اوباش ۱۲۶- امنیت ۱۲۷- کلانتری	
کمبود مراکز تفریحی-ورزشی	۴	۴۰- کمبود فضای تفریح و نشاط ۷۱- محرومیت از حداقل ترین امکانات رفاهی ۸۴- ایجاد بسترهای ورزشی و تفریحی ۱۲۱- نبود امکانات ورزشی	
خشونت‌ها	۵	۴۸- خشونت‌های فیزیکی ۴۹- خشونت‌های کلامی ۱۱۵- بزهکاری و درگیری ۱۸۲- فحاشی ۱۸۳- دعوا	
فقر اقتصادی	۶	۵۲- فقر اقتصادی ۵۹- فقر ۷۷- فقر معیشتی ۱۶۲- فقر ۱۶۴- سوء تغذیه ۱۶۹- افزایش فشارهای اقتصادی	
کمبود آموزش	۹	۱۱۸- کمبود سرانه آموزش با کیفیت	

		۱۱۹- بدترین معلم‌ها و آموزش‌ها ۱۳۷- آموزش ۱۳۸- خواندن و نوشتن ۱۳۹- آموزش مهارت‌های زندگی و معیشتی ۱۴۰- مهارت‌های مدیریت مالی ۱۴۱- مهارت‌های ارتباطی ۱۴۹- بی‌سوادی ۱۵۸- بی‌سواد	۱۵۶- مواد مخدر ۱۵۸- بی‌سواد ۱۶۰- اعتیاد ۱۶۲- فقر ۱۶۳- اطفال خردسال ۱۶۴- سوء تغذیه ۱۶۸- خرید و فروش مواد ۱۶۹- افزایش فشارهای اقتصادی ۱۷۱- کارتن خواب‌ها ۱۷۲- تامین مواد ۱۸۲- فحاشی ۱۸۳- دعوا
مشکلات فضا	۵	۲۱- کمبود سرانه های فضای آموزشی ۴۲- فضای آموزشی ۶۷- نبود سرانه مناسب فضای آموزشی ۹۱- وسعت زیاد منطقه ۹۳- زمین های بایر وسیع	
کمبود مراکز خیریه	۲	۱۰۸- NGO ها ۱۰۹- مجموعه‌های خیریه ایی	
مشکلات خانواده	۳	۱۴۲- خانواده ۱۴۳- از هم پاشیدگی خانواده ۱۶۳- اطفال خردسال	
	۹۱	جمع کل	

به طور کلی مضامین کلیدی در تعیین معضلات اجتماعی- فرهنگی شامل این مفاهیم هستند: مشکلات کالبدی، فقر فرهنگی، محرومیت از ثروت، کمبود سرانه فضای آموزشی، کمبود سرانه فضای درمانی، کمبود سرانه فضای فرهنگی، محیط آلوده، اتباع، کودکان کار، مشکلات اعتیاد، کمبود مراکز تامین امنیت، کمبود مراکز تفریحی-ورزشی، خشونت‌ها، فقر اقتصادی، کمبود آموزش، مشکلات فضا، کمبود مراکز خیریه، مشکلات خانواده که در جدول ۳ فراوانی- درصد و رتبه آنها مشخص شده است.

جدول (۳) زمینه های کلی، مضمون های اصلی، فراوانی، درصد، رتبه

ردیف	مضمون های اصلی	فراوانی	درصد	رتبه
۱	مشکلات کالبدی	۱۳	۱۴/۴۰	۱
۲	فقر فرهنگی	۳	۳/۳۰	۷
۳	محرومیت از ثروت	۲	۲/۲۰	۸
۴	کمبود سرانه فضای آموزشی	۳	۳/۳۰	۷
۵	کمبود سرانه فضای درمانی	۳	۳/۳۰	۷
۶	کمبود سرانه فضای فرهنگی	۴	۴/۴۰	۶
۷	محیط آلوده	۳	۳/۳۰	۷
۸	اتباع خارجی	۵	۵/۵۰	۵
۹	کودکان کار	۳	۳/۳۰	۷
۱۰	مشکلات اعتیاد	۱۲	۱۳/۳۰	۲
۱۱	کمبود مراکز تامین امنیت	۶	۶/۶۰	۴
۱۲	کمبود مراکز تفریحی-ورزشی	۴	۴/۴۰	۶

۵	۵/۵۰	۵	خشونت‌ها	۱۳
۴	۶/۶۰	۶	فقر اقتصادی	۱۴
۳	۹/۹۰	۹	کمبود آموزش	۱۵
۵	۵/۵۰	۵	مشکلات فضا	۱۶
۸	۲/۲۰	۲	کمبود مراکز خیریه	۱۷
۷	۳/۳۰	۳	مشکلات خانواده	۱۸
	%۱۰۰	۹۱	جمع	

شکل (۱) طرح شماتیک شناسایی معضلات اجتماعی و فرهنگی حاشیه‌نشینی (منطقه حصه شهر اصفهان)

۵- بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس نتایج به دست آمده حاصل از مصاحبه با ۱۲ نفر از خبرگان ۱۹۸ کد اولیه به دست آمد که از بین آنها مفاهیم کلیدی استخراج شد. به طور کلی مضامین کلیدی در تعیین معضلات اجتماعی- فرهنگی شامل این مفاهیم هستند: مشکلات کالبدی، فقر فرهنگی، محرومیت از ثروت، کمبود سرانه فضای آموزشی، کمبود سرانه فضای درمانی، کمبود سرانه فضای فرهنگی، محیط آلوده، اتباع، کودکان کار، مشکلات اعتیاد، کمبود مراکز تأمین امنیت، کمبود مراکز تفریحی-ورزشی،

خشونت‌ها، فقر اقتصادی، کمبود آموزش، مشکلات فضا، کمبود مراکز خیریه، مشکلات خانواده که در این میان مشکلات کالبدی با ۱۴/۴۰ درصد بیشترین رتبه و محرومیت از ثروت کمبود مراکز خیریه با ۲/۲۰ کمترین رتبه را به خود اختصاص داده‌اند.

نتایج به دست آمده از پژوهش حاضر با نتایج پژوهشهای نقدی و همکاران (۱۴۰۰)، پرواز (۱۴۰۰)، عباسی و همکاران (۱۴۰۰)، هدایت مفیدی (۱۴۰۰)، کرجی (۱۴۰۰)، شریفی (۱۴۰۰)، بارانوند (۱۴۰۰) همخوان است و علت همخوان بودن آن است که همه این پژوهشها به مفاهیم به دست آمده از پژوهش حاضر به برخی موارد پرداخته اند البته این پژوهشها مناطق دیگری را بررسی نموده اند ولی نهایتاً در برخی مولفه‌های به دست آمده یکسان می‌باشند. نقدی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان مطالعه گونه‌شناسی، چالش‌های حاشیه‌نشینی و بازی‌های حاشیه‌نشینان با سیاست‌های شهری به بحث دریافت خدمات و زیرساخت‌های شهری پرداخته است پرواز (۱۴۰۰) در پژوهشی بدین نتیجه دست یافت که مسائل متحول‌کننده باعث تغییر وضعیت روستاها و ایجاد عدم تعادل در این محله‌ها شده‌اند و جابجایی از روستا به شهر اهواز را ایجاد کرده‌اند. در نتیجه روند ذکر شده این نوع مهاجرت، محله‌های حاشیه‌نشین یکی پس از دیگری به شکل سریع رشد کرده‌اند و از بدو پیدایش با مشکلات و مسائل متعددی درگیر شده‌اند. عباسی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی بدین نتیجه دست یافت که دولت هم به‌صورت مستقیم و هم به‌صورت غیرمستقیم و به‌واسطه متغیرهای میانجی سرمایه اجتماعی و مهاجرت بر حاشیه‌نشینی تأثیر دارد. هدایت مفیدی (۱۴۰۰) در پژوهشی در زمینه برنامه‌ریزی راهبردی و مفهوم حاشیه‌نشینی و سکونتگاه‌های غیررسمی، مفاهیم و مسائل مرتبط با بازآفرینی شهری و نیز ویژگی‌های کالبدی، اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی محله بیان داشت مولفه‌های اقتصادی- اجتماعی با بیشترین تأثیرگذاری اما در مولفه‌ها بوده و مولفه‌های محیطی و کالبدی با کمترین تأثیرگذاری اولویت‌بندی شده‌اند. کرجی (۱۴۰۰) در پژوهشی بیان داشت یافتن مضامینی چون امید به آینده، احساس ناامنی کودکان محله، خشونت، فقدان اعتماد به نفس در کودکان، وضعیت بهداشت نامطلوب و کودک‌آزاری است. کار کودک، بی‌سرپرستی و بدسرپرستی، مواجهه با اعتیاد و مواد مخدر و فقدان فضای سبز و وسایل بازی مناسب، کودکان ساکن محله را از تجربه کودکی دور ساخته از موارد مهم در حاشیه‌نشینی است. بی‌توجهی به مناطق حاشیه‌نشین شهری به بهانه بی‌نگرانی از گسترش آن، هزینه‌ای به مراتب بیشتر دربر خواهد داشت و توسعه‌ی پایدار شهری از جنبه‌های زیست محیطی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی در معرض تهدید قرار می‌گیرد. (موحد، ۱۳۹۰) بی‌هویتی اعضای این خانواده را تهدید می‌کند و زمینه لازم را برای بروز انحرافات اجتماعی مانند فحشا، اعتیاد، بزهکاری و... فراهم می‌آورد. (ملکی و همکاران، ۱۳۹۶) با توجه به نتایج می‌توان گفت: حاشیه‌نشینی تجلی نابرابری اجتماعی- اقتصادی در زمینه عدم تعادل در توزیع متناسب امکانات و منابع جامعه است. توزیع امکانات اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در تمام مناطق کشورها به ویژه در کشورهای در حال توسعه دارای توزیع یکسانی نیست و باعث مهاجرت و انتقال جمعیت از مناطق فقیر به مناطق برخوردار می‌گردد و حاشیه‌نشینی بوجود می‌آید و مشکلاتی را در فرایند شهرنشینی به وجود می‌آورد که یکی از عناصر منفی در شهرنشینی است. براساس نتایج به دست آمده در زمینه معضلات اجتماعی و فرهنگی حاشیه‌نشینی منطقه حصه شهر اصفهان و به طور کلی حاشیه‌نشینی در مناطق دیگر پیشنهاد می‌شود:

- به عوامل اقتصادی مانند اشتغال حاشیه‌نشینان با افزایش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای توجه شود.
- کیفیت و سطح خدمات رسانی به گروه‌های آسیب‌پذیر و اقشار کم‌درآمد ارتقاء یابد.
- وضع اشتغال ساماندهی شود و برای رفع بیکاری حاشیه‌نشینان با ساختن و راه‌اندازی کارگاه‌های تولیدی متناسب با مناطق حاشیه‌نشین به صورت عملی برنامه‌ریزی شود.
- آموزشهای شغلی ارزان و در دسترس جهت تخصص‌یابی نیروهای جوان فعال و بیکار ارائه شود
- مراکز آموزشی و خدماتی (مدارس، خانه‌های بهداشت و...) احداث و یا به روز رسانی شود.
- سرمایه‌داران شهری برای سرمایه‌گذاری در این محلات بدلیل نیروی کار فراوان و ارزان تشویق شوند.
- امکانات و خدمات شهری بین شهروندان و حاشیه‌نشینان به صورت عادلانه توزیع شود.

منابع

- ۱- ابراهیم زاده، عیسی، بریمانی، فرامرزی، و نصیری، یوسف. (۱۳۸۳). حاشیه نشینی ناهنجاری های شهری و راهکارهای تعدیل آن. مجله جغرافیا و توسعه، بهار و تابستان.
- ۲- امانپور سعید. (۱۳۸۴). علل شکل‌گیری حاشیه‌نشینی در شهر اصفهان، رساله دکتری، رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه اصفهان.
- ۳- بارانوند، بهزاد. (۱۴۰۰). تحلیل و بررسی ایجاد مناطق حاشیه‌نشینی و ضرورت تعیین برنامه های توانمندسازی با استفاده از مشارکت و برنامه های اجتماع محور (کلان شهر تهران و حومه). ششمین همایش ملی افق های نوین در مهندسی عمران، معماری و شهرسازی، تهران، <https://civilica.com/doc/1467396>
- ۴- پرواز، احمد. (۱۴۰۰). بررسی وضعیت اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی محله حاشیه‌نشین کوی علوی (شلنگ آباد) اهواز. مطالعات اجتماعی ایران، دوره پانزدهم، شماره ۲، صص ۹۲-۷۲.
- ۵- پیران، پرویز. (۱۳۸۱). بازهم اسکان غیر رسمی مورد شیرآباد زاهدان. مجله هفت شهر، دوره ۱، ۹ و ۱۰، ۲۴-۷.
- ۶- جلودار، زهره. (۱۳۹۷). ابعاد سکونت گاه های غیر رسمی: وضعیت ایران نسبت به جهان. مهر المومنین.
- ۷- درویشی گلشن، یوسف. (۱۳۹۱). رشد شتابان شهرنشینی و آسیب شناسی کالبدی و اجتماعی. محقق اردبیلی.
- ۸- ستوده، هدایت الله. (۱۳۸۴). آسیب شناسی اجتماعی. تهران: انتشارات آوای نور.
- ۹- سرور، هوشنگ، فلاح پور، سجاده، و جلالی، ابراهیم. (۱۳۹۴). بررسی عوامل مؤثر بر حاشیه‌نشینی در شهر ارومیه. دومین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در عمران، معماری و شهرسازی. ۲۴ اسفند ماه ۱۳۹۴. استانبول-ترکیه
- ۱۰- شاطریان، محسن، و اشنویی، امیر. (۱۳۹۲). عوامل مؤثر بر شکل‌گیری حاشیه‌نشینی در شهر کاشان (نمونه موردی محله غربت ها و پمپ رعیتی). جغرافیا فصلنامه علمی-پژوهشی انجمن جغرافیای ایران، دوره جدید، سال یازدهم، شماره ۳۶، بهار ۱۳۹۲، ۲۱۴-۲۰۱.
- ۱۱- شریفی، مسعود. (۱۴۰۰). ایجاد مناطق حاشیه‌نشینی، سکونتگاه های غیررسمی یا سکونتگاه های آلودگ نشین و نقش توانمندسازی و ساماندهی و توسعه در این مناطق. ششمین همایش ملی افق های نوین در مهندسی عمران، معماری و شهرسازی، تهران، <https://civilica.com/doc/1467406>
- ۱۲- صالحی امیری، سید رضا، و خدایی، زهرا. (۱۳۹۰). حاشیه‌نشینی و اسکان غیر رسمی چالش ها و پیامدها. تهران: انتشارات ققنوس تهران.
- ۱۳- صیاری، ع.، کلانتری، نعمت، و رفیع فر، س. (۱۳۹۶). حاشیه‌نشینی و وزارت بهداشت.
- ۱۴- عابدینی درکوش، سعید. (۱۴۰۱). درآمدی بر اقتصاد شهری. چاپ چهارم، تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- ۱۵- عباسی، حسین، عامل اردستانی، حمیدرضا، قندهاری علویچه، محمدتقی. (۱۴۰۰). بررسی رابطه دولت بر حاشیه‌نشینی با متغیر میانجی سرمایه اجتماعی و مهاجرت در کلان شهر اصفهان. هفتمین کنگره سالانه بین المللی عمران، معماری و توسعه شهری.
- ۱۶- عباسی، حسین، عامل اردستانی، حمیدرضا، قندهاری علویچه، محمدتقی. (۱۴۰۰). بررسی رابطه دولت بر حاشیه‌نشینی با متغیر میانجی سرمایه اجتماعی و مهاجرت در کلان شهر اصفهان. هفتمین کنگره سالانه بین المللی عمران، معماری و توسعه شهریریا، ۱۶ آذر ۱۴۰۰.
- ۱۷- عزیزاده اقدم، محمداقبر، و محمدمبینی، حمیده. (۱۳۹۱). تحلیلی بر علل و پیامدهای شکل‌گیری مناطق حاشیه نشین با نگرش ویژه بر شهر خمین. فصلنامه مطالعات و تحقیقات اجتماعی / دوره اول، شماره ۲، صص ۱۳۸-۱۲۱. تابستان ۱۳۹۱.
- ۱۸- قربانی، رسول و همکاران. (۱۳۸۵). بررسی عوامل مؤثر در شکل‌گیری مساله حاشیه‌نشینی و پیامدهای اجتماعی آن در شهر اهواز. فصلنامه جغرافیا و توسعه.
- ۱۹- کرجی، حمید. (۱۴۰۰). پدیدارشناسی تجربه کودکی در محله های حاشیه شهر مورد: جعفرآباد کرمانشاه. پژوهش های جامعه شناسی معاصر، سال ششم، شماره ۱۱، صص ۲۶-۱.
- ۲۰- مبارکی امید، اکبری صمد. (۱۳۹۳). بررسی عوامل مؤثر بر شکل‌گیری حاشیه‌نشینی در شهر ارومیه. فصلنامه جمعیت پاییز و زمستان ۱۳۹۳ شماره ۸۹ و ۹۰.

- ۲۱- موحد، ع. (۱۳۹۰). رویکرد کارکردی به نوسازی پایدار محله شهری، حاشیه‌نشینان، مطالعه موردی: محله سعدی شیراز. جغرافیای انسانی تحقیق، ۴۵ (۱)، ۱۰۵-۱۲۲.
- ۲۲- نقدی، ا.، روئین تن، م.، حقیریان، ش.، شاهرخ، ع.، و خانیان، م. (۱۴۰۰). مطالعه گونه‌شناسی، چالش‌های حاشیه‌نشینی و بازی‌های حاشیه‌نشینان با سیاست‌های شهری (مورد مطالعه: شهر ساوه). مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران، ۱۰ (۱)، ۲۴۳-۲۷۵.
<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=587414>
- ۲۳- نقدی، اسدالله، و زارع، صادق. (۱۳۸۹). جهان چهارم ایرانی سیمای زیست‌حاشیه‌ای و مسائل شهری در همدان و برخی راه‌چاره‌ها، مجله بررسی مسائل اجتماعی ایران، دوره ۱، شماره ۳، ص ۱۶۶-۱۴۵.
- ۲۴- نقدی، اسدالله، و صادقی، رسول. (۱۳۸۵). حاشیه‌نشینی چالشی فراوری توسعه پایدار. فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی سال پنجم، شماره ۲۰.
- ۲۵- هدایت مفیدی، مجید. (۱۴۰۰). کارکرد رهیافت بازآفرینی شهری بر ارتقا کیفیت زندگی شهروندی در محلات حاشیه‌نشین (نمونه موردی: محله خلیج شهر مشهد). مطالعات شهری، شماره ۱۲، صص ۲۸-۱۳.
- 26- Bernhardt, E.S., & Palmer, M.A. (2007). Restoring streams in an urbanizing world. *Freshw. Biol*, 52, 738–751. [CrossRef]
- 27- Esposito, P., Patriarca, F., & Salvati, L. (2018). Tertiarization and land use change: The case of Italy. *Econ. Model*, 71, 80–86. [CrossRef]
- 28- Falt'an, L. (2019). Socio-priestorové premeny vidieckych sídiel na Slovensku v začiatkoch 21. Storočia—Sociologická reflexia. *Sociológia Slovak Sociol. Rev*, 51, 95–114. [CrossRef]
- 29- Gerten, C., Fina, S., & Rusche, K. (2019). The sprawling planet: Simplifying the measurement of global urbanization trends. *Front. Environ. Sci*, 7, 140. [CrossRef]
- 30- Hall, P., & Preiffer, U. (2000). *Urban Future 21*, London: E & FN spon
- 31- Holgerson, M. A., Lambert, M. R., Freidenburg, L. K., & Skelly, D. K. (2018). Suburbanization alters small pond ecosystems: Shifts in nitrogen and food web dynamics. *Can. J. Fish. Aquat. Sci*, 75, 641–652. [CrossRef]
- 32- Kahn, M. E. (2000). The environmental impact of suburbanization. *J. Policy Anal. Manag*, 19, 569–586. [CrossRef]
- 33- Kovács, Z., Farkas, Z. J., Egedy, T., Kondor, A. C., Szabó, B., Lennert, J., Baka, D., & Kohán, B. (2019). Urban sprawl and land conversion in post-socialist cities: The case of metropolitan Budapest. *Cities* 2019, 92, 71–81. [CrossRef]
- 34- Krzysztofik, R., Kantor-Pietraga, I., Runge, A., & Spórna, T. (2017). Is the suburbanisation stage always important in the transformation of large urban agglomerations? The case of the Katowice conurbation. *Geogr. Pol*, 90, 5–24. [CrossRef]
- 35- Moitra, M. K. (1991). *Environmental Improvement of Slums: The Calcutta Experience*, Building and Environment, Printed in Great Britain. Pergamon Press plc, 26(3), 253-257.
- 36- Salvati, L., Carlucci, M., Grigoriadis, E., Chelli, F. M. (2017). Uneven dispersion or adaptive polycentrism? Urban expansion, population dynamics and employment growth in an 'ordinary' city. *Rev. Reg. Res*, 38, 1–25. [CrossRef]
- 37- Shieh, I., Habibi, K., & Kamaly Nasab, H. (2011). The Formation & Expansion of Informal Settlements, Case Study: Sohrabyh Karaj Neighborhoods, Villages, Housing and Environment, 30(133), 39-48.
- 38- Spence Beaulieu, M. R., Hopperstad, K., Dunn, R. R., Reiskind, M. H. (2019). Simplification of vector communities during suburban succession. *PLoS ONE*, 14, e0215485. [CrossRef]
- 39- Strauser, J., Stewart, W. P., Evans, N. M., Stamberger, L., & Van Riper, C. J. (2018). Heritage narratives for landscapes on the rural–urban fringe in the Midwestern United States. *J. Environ. Plan. Manag*, 62, 1269–1286. [CrossRef]

40- Strauss, A., & Corbin, J. (1998). Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc

Identification of Socio-Cultural Problems of Marginalization in Isfahan City and Provide a Model (Case Study: Isfahan's Heseh Region)

Najmeh Shariati¹, Narges Atrian²

1. Master's Student, Cultural Planning, Islamic Azad University Shahin Shahr, Shahin Shahr Iran

2. Assistant Professor, Department of Cultural Management, Islamic Azad University Shahin Shahr, Shahin Shahr, Iran

Abstract

The present research was conducted with the aim of Identification of Socio-Cultural Problems of Marginalization in Isfahan City and Provide a Model (Case Study: Isfahan's Heseh Region). This research is practical in terms of the purpose of the research, which was carried out using the (qualitative) method. The statistical population included experts in the cultural field of employees of Hessa region (municipality, city council, research institutes of Hessa region) in 1402. The data collection method was a semi-structured in-depth interview, in which purposeful sampling was used for the interview, and finally 12 interviews were conducted. In this section, the open, axial and selective data coding method was used and 198 codes were identified in the initial coding stage, and finally, selective coding led to the presentation of a model based on experimental data. The results showed that the key themes in the sections of socio-cultural problems are 18 themes, including physical problems, cultural poverty, deprivation of wealth, per capita lack of educational space, per capita lack of treatment space, per capita lack of cultural space, polluted environment, nationals, working children, addiction problems, The lack of security centers, lack of recreational-sports centers, violence, economic poverty, lack of education, space problems, lack of charity centers, family problems were identified, and among the results, physical problems with 14.40% ranked the highest and deprivation of wealth lack of centers. Charities have the lowest rank with 2.20 percent. Therefore, the formation of the phenomenon of marginalization brings with it various issues that are not only limited to marginal areas and even affect the whole city, so that the consequence is the occurrence of all kinds of anomalies in the field of urbanization, and there is a need to Pay special attention.

Keywords: Problems, Socio-cultural, Marginalization
